

'Moeilijk' gedrag in de klas: aan de bel trekken of een stapje terug nemen?

De klas is, zeker met de invoering van het passend onderwijs, een samenraapsel van temperamenten en sociaal-emotionele behoeften. Ongewenst gedrag in de klas kan leerkrachten een hoop stress bezorgen, maar lang niet altijd houdt probleemgedrag verband met een stoornis. KindVak Magazine sprak drie deskundigen over op wat voor manieren je naar lastig gedrag kunt kijken. Door: Emma Verweij

Het Nederlands Jeugdinstituut onderzocht dat, als het gaat om preventie van probleemgedrag in de klas, gemiddeld 85%

'Zorg er vooral voor dat je zelf rustig en relaxed blijft, dan kun je namelijk meer aan.'

van de kinderen voldoende heeft aan een centrale aanpak, waarbij gewenst gedrag wordt benoemd, geoefend en beloond door de leerkracht. De consequenties bij ongewenst gedrag zijn hierbij helder. Dertien procent van de kinderen heeft daarnaast lichte begeleiding nodig, eventueel met ondersteuning van een in- of externe expert. Twee procent heeft intensieve ondersteuning en bijsturing nodig, in samenwerking met ouders en professionals. Hieruit kan geconcludeerd worden dat je als leerkracht het grootste gedeelte van je klas sociaal-emotioneel voldoende kunt sturen door gebruik te maken van een aanpak gericht op alle kinderen, met daarnaast aandacht voor andere, intensievere ondersteuningsbehoeften. Wat is nou eigenlijk 'probleemgedrag' en hoe ga je ermee om?

Niet ontkennen

'Ik noem het een werkdefinitie', zegt Anton Horeweg, leerkracht, gedragspecialist en auteur van het handboek Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs (2013). 'Probleemgedrag is hetgeen wat

'Het is niet aan de leerkracht om te bepalen of een kind boos mag zijn of niet, maar wel om erover te praten.'

je als leerkracht op zo'n moment niet wilt zien en dus is het jouw probleem. Niet altijd dat van het kind: bij hen is het vaak een gebrek aan vaardigheden. Het is het

beste wat het kind op dat moment in zich heeft om iets duidelijk te maken.' Als leerkracht kun je emoties daarom onmogelijk ontkennen, vindt Horeweg. 'Het is niet aan mij om te bepalen of een kind boos mag zijn of niet, maar wel om erover te praten en het gedrag te begrenzen'. Per kind bekijkt Horeweg waar hij de grens stelt. 'Een leerling van mij die af en toe een rode waas voor zijn ogen krijgt, moet ik leren dat schelden niet acceptabel is. Maar daar zijn we nog niet, dus laat ik hem eerst uitrazen, terwijl ik dat bij een ander kind misschien niet zou doen. Ik zie zijn gedrag niet direct als een potentiële stoornis, maar als speciale behoeften.'

Weten wat je wilt

Sommige leraren slaan te snel door van pedagogiek naar orthopedagogiek, vindt orthopedagoog Mirella van Minderhout, tevens onderwijsadviseur bij CED-groep. 'Een kind voldoet nogal snel aan kenmerken van een gedragsstoornis, maar dat is het pas als het kind wordt beperkt in zijn functioneren. In plaats van reactief te reageren op moeilijk gedrag, kun je bij jezelf nagaan wát je eigenlijk van een kind wilt zien, hoe je het gewenste gedrag aanleert en hoe je het vervolgens reguleert. Minder op gevoel handelen en meer op kennis.'

Daarin valt volgens Van Minderhout nog een wereld te winnen. 'Trek een doorgaande lijn door de school

in welk gedrag je wilt zien en hoe je dit zo aanbiedt. Ofwel: wat heeft 85% van de leerlingen nodig aan aanbod en handelen van de leerkracht om het gewenste gedrag

te kunnen laten zien?' Daarbij vindt Van Minderhout dat je het ontbreken van gedragvaardigheden niet moet bestraffen, maar

'Bij gedrag wordt verwacht dat een kind het meteen goed doet.'

moet aanleren. 'Bij het leren vinden we het heel normaal dat kinderen zich ontwikkelen. Bij gedrag wordt verwacht dat een kind het meteen goed doet. Zie een kind als ontwikkelend.'

Goede aanleiding

Juist op de basisschool is aandacht voor emotie belangrijk, meent kinder- en jeugdpsychologe en initiatiefnemer van Kijkopontwikkeling.nl Suzanne van Grastek. 'Waar peuters nog bang zijn voor heksen en monsters, krijgen oudere kinderen besef van realiteit. Ze gaan nadenken over zichzelf en de wereld en krijgen hun emoties beter onder controle.' De rol van de leerkracht is niet om meteen naar oplossingen te gaan zoeken bij storend gedrag, zegt zij. 'Ga de oorzaak na, erken de gevoelens en benoem een alternatief.' Tijdens haar klassenbezoeken als psycholoog, waarbij Van Grastek situaties van

een afstand observeert, merkt ze dat leerkrachten niet altijd doorhebben wat er in hun klas gebeurt. 'Ik besef dat leerkrachten

door hun takenpakket de luxe niet hebben om alles rustig van een afstandje te bekijken, maar kinderen hebben vaak een goede aanleiding voor hun gedrag. Steek energie in alle kinderen het gevoel geven dat je ze ziet en begrijpt. Non-verbale communicatie als oogcontact of een schouderklopje kan kinderen namelijk al geruststellen. Ze hebben dan minder behoefte om aandacht te vragen.' Volgens Van Grastek staan leraren in de klas op een voetstuk. Het gedrag dat hij of zij wilt zien, moet diegene in beginsel zelf uitstralen. 'Je hebt als leerkracht alleen controle over jezelf, over de rest van je omgeving niet. Zorg er vooral voor dat je zelf rustig en relaxed blijft, dan kun je namelijk meer aan.' ■

Over de auteur: Emma Verweij is journalist en onder andere werkzaam als redacteur bij KindVak Magazine.

'Gedrag van een kind. Wat ervaart u? Ga naar onze Facebook of Twitter en praat mee! →

Advertentie

WWW.KINDERBEDMODE.NL

TEXTIEL VOOR KINDERDAGVERBLIJVEN

HK